

KRIMINALISTIČKI MUZEJ POLICIJSKE AKADEMIJE, ZAGREB

Damir Brnetić
Zagreb

U povodu Dana policije - 29. rujna 1993. godine - u prostorima Srednje policijske škole u Zagrebu, Aleja izviđača bb, otvoren je Kriminalistički muzej.

1. Konceptija

snivanje i ustroj Kriminalističkog muzeja poglavito su usmjereni u edukativne svrhe kao dio cjelovitog obrazovnog procesa u sustavu osposobljavanja budućih i sadašnjih djelatnika MUP-a RH, ali i upoznavanja građanstva s radom i uspjesima postignutim u otkrivanju pojavnih oblika

kriminaliteta i prevenciji. Glavni korisnici su polaznici Srednje policijske škole, studenti Fakulteta kriminalističkih znanosti te polaznici specijalističkih oblika obrazovanja, koji se na početku svog obrazovanja uvode u problematiku proučavanja kriminaliteta kao pojave i stjecanje znanja o problemima prevencije, otkrivanja i suzbijanja kriminaliteta.

Osnovna konceptija muzeja je bavljenje kriminalitetom kao društvenom i individualnom pojavom s obzirom na strukturu i pojavne oblike kriminaliteta na području Republike Hrvatske. Stoga je osnovna tema postava "Kriminalitet i njegova struktura u Republici Hrvatskoj". Izložbeni materijal jesu originalni predmeti koji su korišteni pri izvršenju kaznenih djela, fotografije i foto-elaborate pojedinih situacija i mjesta izvršenja, obradeni tragovi pojedinih kaznenih djela te sredstva i oprema upotrebljavana za razjašnjavanje i dokazivanje krivičnih djela.

2. Prostor

Kriminalistički muzej smješten je u Policijskoj akademiji u Zagrebu, Avenija izviđača bb, u namjenskim prostorijama unutar zgrade Srednje policijske škole. Površina oko 400 m² omogućava korištenje u dva posebna, odvojena prostora u zavisnosti od problematike koja se istodobno obrađuje. U muzeju se nalaze ugrađeni ormari zatvoreni staklenim vratascima i ugrađenom rasvjetom koji omogućavaju izlaganje svih mogućih originalnih predmeta s mjesta događaja, fotografija i komparativno uvećanih detalja na fotografijama. Središnji prostor koristi se za izlaganje operativne tehnike i opreme, kao i pirotehničkih uzoraka većih dimenzija (primjerice, projektil "luna" kojim je pogođeno područje Lučkog).

Osim toga, postavljanjem stolaca za publiku središnji prostor koristi se za izvođenje nastave i demonstracija.

Na transparentnim panoima grafički je prikazano kretanje kriminaliteta u Republici Hrvatskoj i zastupljenost pojedinih pojavnih oblika i grupa kaznenih djela u pojedinom razdoblju.

Velik video-ekran koristi se za prikazivanje video-zapisa slučajeva iz prakse.

3. Tematske cjeline

U postavu muzeja vođeno je računa o proporcionalnoj zastupljenosti pojedinih pojavnih oblika kriminalnih djela. Obuhvaćena su osnovna i u ukupnoj količini najviše zastupljena kaznena djela po strukturi kriminaliteta u Republici Hrvatskoj.

a) Kaznena djela protiv imovine

Ovdje su prikazana kaznena djela iz područja imovinskoga kriminaliteta (krađe, teške krađe, razbojstva i dr.). Izloženi su specijalni provalnički alati, primjerice, "balerina", "svinjska noga", "vibrator", "zmijice", "češljevi", kao i komplet provalničkog alata u etui pripremljen za prikriveno nošenje.

Pronađeni tragovi fiksirani su fotografijama kao i na izuzetim predmetima: blagajna u koju je provaljeno i sl. Prema načinu izvršenja i objektu napada prikazani su napadi na kuće i vikendice te napadi na brave, vrata, blagajne, bušenjem, probijanjem, rezanjem i korištenjem specijalnih alata.

Kao posebna grupa prikazani su napadi na motorna vozila putem sredstava koja su poslužila za otvaranje vrata, stavljanjem motora u pogon, načinima krivotvorenja brojeva karoserije i motora vozila, a prikazan je i način otkrivanja prekucanih i izmijenjenih brojeva.

Prikazano je kazneno djelo razbojstva - prepad na banku sa sredstvima izvršenja (oružje i bombe), sredstvima za maskiranje učinitelja (perika, kapa), i fotografije mjesta događaja.

Specifikum kriminalističke prakse u Hrvatskoj i rijetkost u svjetskoj policijskoj praksi je kazneno djelo krađa zrakoplova, koja je učinjena na sportskom aerodromu na Grobniku. Ovo djelo prikazano je fotoelaboratom mjesta događaja i skicama leta i pada zrakoplova u more.

b) Kaznena djela protiv života i tijela

Uvod u ovu cjelinu prikazuje situaciju zatečenu na mjestu događaja u kući gdje je pronađen leš s prostrijelnom ranom. Postavlja se dilema je li riječ o kaznenom djelu ili samoubojstvu i gledatelj je u prilici da sam analizira zatečeno stanje i pokuša zaključiti što se dogodilo. Prikazane su posljedice koje nastaju na žrtvi nakon izvršenja kaznenog djela - ozljede, kao i sredstva izvršenja: vatreno oružje, eksplozivni predmeti, hladno oružje, neuobičajeno oružje - izrađeno u "kućnoj radinosti", prepravljeno oružje, prikriveno oružje - "pištolj - olovka", bodež skriven u štapu za hodanje, tupotvrđi predmeti i slično. Izloženi su specifični tragovi koji se mogu pronaći kod izvršenja krvnog delikta s posebnim naglaskom na vrste i značaj bioloških tragova i mikrotragova u razjašnjavanju djela; prikazan je i postupak pronalazjenja i izuzimanja tragova te postupak i rezultati kriminalističkog vještačenja tragova s naglaskom na pojedine slučajeve iz prakse gdje su tragovi bili od presudne važnosti u razrješavanju konkretnog slučaja.

Posebno su prikazani slučajevi samoubojstava s pojedinim specifičnostima (otvoreni i zatvoreni prostor, višestruka samoubojstva, različiti načini izvršenja).

Prikazano je nekoliko slučajeva iz prakse koji ilustriraju ovakvu koncepciju izlaganja problematike krvnih delikata i metodologiju razjašnjavanja djela, otkrivanja učinitelja i dokazivanja.

c) Kaznena djela protiv opće sigurnosti ljudi i imovine

Teške posljedice i velika opasnost od vatrene oružja i posjedovanja eksploziva i eksplozivnih naprava među stanovništvom izdvojene su u ovoj cjelini. Eksplozije plinskih instalacija s raznim učincima na stambene objekte koje nastaju zbog nestručnog i neovlaštenog rukovanja instalacijama u kućanstvu. Predmeti na kojima se uočavaju tragovi požara i predmeti koji su uzrokovali požar samozapaljenjem (električni mlinac za kavu i sl). Utvrđivanje uzroka požara i rekonstrukcija tijeka gorenja. Izloženi su i predmeti koji upućuju na paljevinu (podmetnuti požar), boce sa zapaljivim tekućinama, ambalaža, upaljači, te tragovi pronađeni pregledom mjesta događaja. Kao sredstvo izvršenja koriste se razne improvizirane eksplozivne naprave te je pružen prikaz takvih naprava kao i dijelovi eksplozivnih naprava upotrijebljenih kod rečenih djela.

Specijalni provalnički alat "vibrator" namijenjen obijanju cilindričnih brava
Fotodokumentacija: Kriminalistički muzej Policijske akademije u Zagrebu

d) Kaznena djela protiv sigurnosti u prometu

Učestalost i teške posljedice prometnih delikata prikazani su fotografijama zatečenih situacija na prometnicama s posebnim naglaskom na ugroženost djece kao sudionika u prometu. Posebna je pozornost dana problemu otkrivanja vozila i vozača sudionika prometne nesreće koji je pobjegao s mjesta događaja. Na temelju nađenih tragova pneumatika, otpalih dijelova s vozila (pokazivači smjera, stakla s reflektora) prikazan je način pronalazjenja odbjelog vozača. Istaknuti su brzina i alkoholiziranost vozača kao uzročnici prometnih nesreća te je prikazana oprema za utvrđivanje alkoholiziranosti.

e) Kaznena djela protiv gospodarstva

U ovoj cjelini težište prikaza stavljeno je na krivotvorine u pravnom prometu i njihovo otkrivanje. Izloženi su falsifikati domaćeg i stranog novca, načini za utvrđivanje falsifikata te sporne i nesporne novčanice. Prikazana je metodologija i sredstva za vještačenje falsificiranih novčanica kao i zaštitna sredstva kojima se onemogućava krivotvorenje novca.

Na ovom su mjestu prikazani i hrvatski dokumenti - osobna iskaznica, putovnica, vozačka i prometna dozvola, sa zaštitnim elementima koji su nevidljivi golim okom, i fotografije dokumenata snimljene pod ultraljubičastim svjetlom kojim zaštitni elementi postaju vidljivi.

f) Kaznena djela protiv Republike Hrvatske

Početkom Domovinskog rata učestala su teroristička djela protiv Republike Hrvatske. Prikazani su slučajevi terorističkih napada (Tenjski Antunovac) s pronađenim originalnim dokumentima pripadnika tzv. "belih orlova" koji su bjelodan dokaz agresije strane države na Republiku Hrvatsku još u prvim danima rata. Ratni zločin protiv civilnog stanovništva prikazan je fotoelaboratima posljedica raketiranja gradova (Zadar), te razmijenjenih ubijenih civila s ozljedama na tijelu koje pokazuju da je riječ o likvidacijama, jednako kao i postupanje sa zarobljenim i likvidiranim pripadnicima Ministarstva unutarnjih poslova (Kusonje).

Prikazan je napad na helikopter promatrača Europske zajednice, miniranje hidroelektrane Peruća a izloženi su predmeti koji potječu s mjesta događaja tih nedjela.

Napominjem da se ova cjelina ne bavi posebno ulogom Ministarstva unutarnjih poslova u Domovinskom ratu jer ta tema zahtijeva posebnu obradu.

g) Nedopuštena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga

Uzorci droga prikazani su u epruvetama i drugim laboratorijskih posudama: indijska konoplja, opijum i heroin pronađeni kod uživalaca i preprodavača, kao i oprema za poduzimanje preliminarnih testova za otkrivanje opojnih droga. Krijumčarenje droge svjetski je problem pa su prikazani i načini prikrivanja i krijumčarenja droge. Posebnu grupu čine sredstva za konzumiranje droge - igle, šprice, nargile, pribor kućne izrade, ali i pribor stranoga porijekla koji je zanimljiv i s umjetničkog motrišta zbog kvalitete i preciznosti izrade (npr., nargile za grupno pušenje opijuma).

4. Izložbeni materijal

Pretežiti dio izložaka čine originalni predmeti pronađeni i uzeti na mjestu izvršenja kriminalnog događaja, kako je već spomenuto. Dopunjuju se fotografskim elaboratima obrade mjesta događaja s posebno uvećanim signifikantnim fotografijama radi boljeg razumijevanja pojedine pod teme. Kriminalistička vještačenja pojedinih tragova ilustrirana su nalazima i mišljenjima vještaka uz potrebna objašnjenja. Opojne droge su izložene u obliku uzoraka i posebno zaštićene, jednako kao i krivotvorine novca i oprema za krivotvorenje.

Izložena je operativna tehnika koja se koristi u rasvjetljavanju kaznenih djela: oprema za video-obradu mjesta događaja, oprema za obradu tragova na mjestu događaja, poligraf, posebna sredstva za postavljanje kriminalističkih zamki, detektori i drugo. Uzorcima daktiloskopskih zbirki iz policijskih arhiva prikazan je razvoj daktiloskopije i signaletičke fotografije u policijskoj praksi. Izložbeni materijal prikupljen je suradnjom svih policijskih uprava na području Republike Hrvatske.

Idejno rješenje koncepcije Kriminalističkog muzeja izradio je prof. Zvonimir Dujmović, redovni profesor Visoke policijske škole, a u prikupljanju eksponata i postavljanju izložbe sudjelovali su nastavnici kriminalistike Srednje policijske škole.

Primljeno: 31. 5. 1995.

SUMMARY

The Criminology Museum of the Police Academy

by Damir Brnetić

In 1993, the Police Academy established a Criminology Museum in the Academy building. The intention was to educate general public, as well as to present it with the results of the police activities in discovering and preventing crime.

The permanent display, organized in a series of themes and installed in some 400m² gallery, presents the review of the criminal deeds which have been most frequently committed in the Republic of Croatia.

Most of the objects on display are the originals found at the scenes of the crimes, and they were assembled with the assistance of all police departments in the country. The concept of the exhibition was contributed by Professor Zvonimir Dujmović.